

RECEIVED
9. 11. 1964

УГОДЬ

Редакторъ: Симеонъ Мариновъ.

Сътрудници: Стилиянъ Чилингировъ, Тодоръ Харманлъевъ, Емилъ Коралонъ, Панчо Михайловъ, Атанасъ Далчевъ, Димитъръ Пантелеевъ, Иванъ Буюклийски, Димитъръ Гундовъ, Мария Грубешлиева—Балина, Свѣтлозаръ Димитровъ, Иванъ Захариевъ, Офелия Велева, Стефанъ Станчевъ, Паулина Станчева, П. А. Шишкови, Недѣлко Месечковъ, Петъръ Диневъ, Лъчезаръ Станчевъ, Любомиръ Мариновъ, Атанасъ Смирновъ, Димитъръ Сжботиновъ, Андрей Денчевъ, Никола Младеновъ, Богдана Стойчева, Златко Чаракчиевъ, Георги Хрусановъ, Ана Шестакова, Димитъръ Сотировъ, Любенъ Цвѣтаронъ, Димитъръ Добревъ, Крумъ Зелковъ, Димитъръ Аджарски, Климентъ К. Симончевъ, Симеонъ Русакиевъ, Димитъръ Московъ, Веселинъ Сукнаровъ, Петъръ Кънчевъ, Александъръ Земи, Тинка Икономова, Теню Стояновъ, Йорданъ Георгиевъ, Емилъ Георгиевъ, Стоянъ Даскаловъ, Никола Владовъ, Цоко Байчевъ и др.

Година първа

нояврий, 1930
Ш у м о н ъ

Книга втора

У Г А Р И

месечно литературно списание.

Стилиянъ Чилингировъ. Столица и провинция.

България е твърде малка да поддържа нѣколко литературни центра. Но това още не ще каже, че опититѣ да се образуватъ такива въ нѣкои отъ провинциянитѣ ни градове трѣбва да бждатъ осждени, най-малко отминати съ пренебрежение. Да се стори това, значи да се отрече правото на провинциялната ни интелигенция да мисли и говори. До такава крайностъ не е въ състояние да изпадне и най-забърканата глава, дори когато си помисли, макаръ и за моментъ, че дипломитѣ за зрѣлостъ се даватъ само на столицитѣ, и че само чрезъ тѣхъ народитѣ могатъ да излѣзатъ на показъ предъ свои и предъ чужди очи.

Вѣрно е, обаче, едно: столицитѣ навредъ по свѣта концентриратъ въ значително по-голъма степенъ духовния животъ на своя народъ и по-интензивно го отразяватъ, отколкото градоветѣ на провинцията, дори когато последнитѣ по броя на своето население, както и по съвкупността на патронажитѣ въ тѣхъ духовни и материялни богатства, по нищо не отсгжпватъ на първитѣ. На какво се дължи това, е единъ въпросъ, който не може да се побере въ рамкитѣ на една малка статийка. Въ нея само бива да се изтъкне, че дори федеративни държави, каквато е Германия, напр. отбелязватъ тенденцията да образуватъ единъ културенъ, единъ обединяващъ центъръ, въпреки усилията на федериранитѣ държавици да се противопоставятъ съ редица законодателни мѣрки на нея. Сжщото е и въ Америка, макаръ проявено въ малко по-другъ видъ. Тамъ мѣстото на официалната столица за всичкитѣ щати, Вашингтонъ, е заето отъ фактическата — Ню-Йоркъ. За Франция да не говоримъ. Въ нея отдавна цѣлата ѝ история се изчерпва съ историята на Парижъ.

Ала центъръ на културенъ животъ още не ще каже и първонзточникъ на неговитѣ творчески сили. Тука вече първенството се пада на провинцията. Столицитѣ иматъ тая независна участъ, че твърде малко великани на своята нация могатъ да посочатъ като свои синове. Не трѣбва много: стига да разгърнемъ страницитѣ на която и да било културна история, за да се убедимъ въ това. Сжщата участъ сподѣля и нашата столица София. Макаръ отъ петдесетъ години да бие въ нея свободно пулса на родния ни духъ, тя не ни е дала по-вече отъ нѣколко достойни за отбелязване имена — толкова, съ колкото може да се похвали и най-незначителниятъ ни провинциаленъ градъ. Ето защо, у насъ бѣше време, особено презъ първитѣ две десетилѣтия следъ освобождението, когато нѣкои градове и оспорваха първенството на културенъ центъръ. Единъ отъ тия градове бѣше и гр. Шуменъ, особено презъ 90-тѣхъ го-

дини на миналия вѣкъ, когато въ него излизаха нѣколко отъ най-добритѣ български списания, като: *Искра*, *Просвѣта*, *Паметникъ*, *День*, *Почивка* и пр. и работѣха книжовници като: Ил. Р. Блъскова, Василъ Юрдановъ, Асень Николаева, Янко Сакъзова, Дим. Блажевъ, Ана Карима, Вела Благоева, Христо Г. Чилингировъ, Ив. Моловъ, Тр. Тинковъ, Велковъ, нѣкои отъ които вече забравени може би и отъ самитѣ шуменци.

И сега, когато въ Шуменъ започва наново да излиза списание, редактирано и списвано отъ младежи, азъ не мога да изпитвамъ друго, освенъ чувството на задоволство, задето новитѣ поколения на тоя съ литературни традиции градъ, се опитватъ да продължатъ едно пренебрегнато дѣло на Шуменъ, което всѣкога е било и ще бѣде една отъ най-голѣмитѣ му гордости. Дано само тѣ излѣзатъ поне толкова щастливи, колкото бѣха тѣхнитѣ предходници. Ако пъкъ ги надминатъ, гордостъта ще бѣде тѣхна, а радостъта наша.

София, 18. 10. 1930 г.

Димитъръ Пантелеевъ. Молба.

Мамо, стига си ни лъгала,
сякашъ нѣмашъ ти сърдце.
Ето тъй съсъ Петя въ жгѣла
ще прекръстиме ржце
и единъ до други сгушени
до разпалената пещъ
ще мълчимъ и ще те слушаеме,
мамо, три дни ако щешъ,
че отъ пустото разсѣмяване,
като камъкъ ни тежи
сѣнката на таласѣмина.
Мамо, приказката разкажи.

Вижъ, предъ тебъ сме колѣничили
съсъ разплакани лица.
Чакъ до гробъ ще те обичатъ,
мамо, твоитѣ деца.
Клетва даваме предъ Господа,
че отъ днеска за напредъ,
нѣма вече съ прѣсгъ да бъркаме
въвъ паничката съсъ медъ.
Нигде мира не намираме,
ето вънъ снѣгътъ снѣжи —
приказката за вампира,
мамо, мамо, разкажи.

Изъ стихосбирката „Дърваръ“.

Атанасъ Далчевъ. 1. Вечеръ.

Азъ крача самъ изъ улицата. Бавно
 задъ покривитѣ като тѣхъ червена
 догаря нейде вечеръта на западъ.
 И, вперилъ погледъ въ нея, азъ си спомнямъ.
 Тя въ тоя часъ гори и надъ Неаполъ.
 На зданията най-горнитѣ прозорци
 запалени отъ нея, ярко грѣятъ.
 Свѣтлѣе цѣлъ Неаполския заливъ.
 Като трева, полюшната отъ вѣтръ
 зеленитѣ вълни се носятъ кротко
 и въ шумното, задимено пристанище,
 тѣй както стадо привечерь, мучатъ
 и тежко се завръщатъ параходи.
 Стоятъ на кея хора въ пѣстри дрехи
 и съ благословъ изпращатъ тоя день,
 тѣй пълно изживѣнъ и тѣй безгриженъ, —
 но мене тамъ сега ме нѣма вече.

Тя въ тоя часъ гори и надъ Парижъ.
 Затварятъ Люксембургската градина,
 Една тржба звучи призивно, страстно
 и, сякашъ призованъ отъ нея, мракътъ
 надъ бѣлитѣ ален слиза леко.
 Тълпа деца вървятъ подиръ стражара
 и слушатъ въвъ прехласъ и нѣжна радость
 възторжената нѣсенъ на медъта,
 и всѣкое отъ тѣхъ желай да бжде
 по-близо до чудесния тржбачъ.
 Отъ портитѣ, разтворени широко,
 излизатъ хора весели и шумни, —
 но менъ средъ тѣхъ сега ме нѣма вече. . .

Защо не' можемъ наведнѣжъ да бждемъ
 и тукъ и тамъ — навсѣкжде, кждето
 можщо и безкрайно бий животътъ?
 Ний непрестанно мремъ и бавно чезнемъ
 веднажъ отъ туй мѣсто, подиръ отъ друго,
 докле изчезнемъ най-подиръ съвсемъ.

2. Пладня.

Азъ и стаята сме въ сѣнка двама,
 но на двора грѣе ярко лѣто.
 Въздухътъ трепери като пламъкъ,
 Бѣлата стена отсреща свѣти.
 Тамъ стои една жена и пѣе:

съ пѣсенъ мие бѣлия прозорецъ :
 напѣвътъ е строенъ като нея
 и като плътъта и сладно моренъ.
 Спи дълбоко пладнята. Не лѣхва
 надъ деня отъ нийде лѣхъ, ни вѣтръ.
 Съхнатъ устнитѣ, кръвта ми съхне.
 Пѣе младата жена : разклатенъ
 отъ ржката ѝ прозорецътъ немирно
 свѣти срещу слънцето и пълни
 сѣнката на стаята ми съ мълнии.

Изъ стихосбирката „Парижъ“.

Иванъ Буюклийски. Писмо.

Въ долината е тихо, Виолета
 и птицитѣ заминаха на югъ,
 жълтѣятъ мълчеливитѣ полета
 и сякашъ всичко стана тѣжно тукъ.

Какво да ти напиша? Нищо ново
 не идва въ нашия забравенъ градъ.
 Балкана посивѣ като оловенъ
 и отъ горитѣ иде остъръ хладъ.

Да ти разкажа ли за тия нощи тъмни
 които идатъ сякашъ отдалечъ
 за да умратъ пронизани когато съмне
 отъ слънчевия лжчъ като отъ мечъ.

Но ти ги знаешъ. Всичко е познато:
 звездитѣ, тишината и сѣня,
 на есенъта пленителното злато
 и ясната усмивка на деня.

Ти знаешъ тия стари, бедни кѣщи —
 еднакъвъ е навсѣкжде свѣта,
 просторитѣ — навредъ едни и сѣщи
 навредъ една и сѣща — горестъта.

Въвъ тия изоставени полета
 сърдцето ми е тихо и само
 и затова е тѣжно, Виолета,
 последното ми есенно писмо.

Азъ не скърбя за слънчевита пѣсенъ
 на птицитѣ, заминали за югъ,
 не питамъ лѣтнитѣ звезди кѣде сѣ
 но мисля: тебъ защо те нѣма тукъ.

Любомиръ Мариновъ. Американецътъ.

Наричаха го Петко Мъглишки. Къщичката му, стара и низка, стърчеше като самотна купчина земя край село и бѣше първата отъ селскитѣ къщи съ кремиди. Съ полѣгнала снага и зеленясалъ отъ времето покривъ, тя отъ години махаше съ пожълтѣлата си ржка на разположеното въ дола село и го канѣше на гости. Столанинътъ и Петко пиеше отъ извора на времето земния си дѣлъ отъ щастие, а синия блѣсъкъ въ очитѣ на жена му, правѣше това щастие силно. Но не бѣ за дълго. Една година долетѣ презъ баиря върху тъмнитѣ криле на нещастieto тежка болѣстъ. Много къщи споходи. Много черни забрадки се купиха. Дойде редъ и на Петковия домъ. Умрѣ стопанката на Петка и скръбта изрѣза дълбока и извита бръчка на челото му, като листовиче крило, а спокойния и блѣлъ блѣсъкъ на къщнитѣ стени потъмнѣ. Тъмна сѣнка застѣна очитѣ на Петка. Зарѣза всичко, остави три годишната си дъщеря у роднини, махна ржка и замина да дири утѣха подъ чужди небеса. Селото загуби единъ добъръ работникъ и грижливъ стопанинъ, а свѣта увеличи броя на скитниците си съ единъ. Минаха години. Въ селото го забравиха. Времето загри следитѣ му. Къщичката онуствѣ — — — — —

Изминаха петнаесетъ години. Единъ день въ селската община влѣзе чужденецъ. Гонори съкмета. Разсилниятъ разказваше после: видѣлъ златни зѣби, че блестѣли въ устата му. Новината за непознатия плѣзна презъ плетницата и зеленясалитѣ дворове и съживи селото. Женн, събрани на групички предъ вратницитѣ оживено си зашушукаха. Чужденецътъ излѣзе отъ общината и тръгна къмъ горния край на селото. Изкачи се на баиря и чакъ когато се отправи къмъ запусѣлата къща, се сетиха кой е. Познаха го по-старитѣ селяни: Петко Мъглишки. Дошелъ си отъ Америка. Далечната и непозната страна го бѣше промѣнила. Нѣкакво непознато влияние бѣше сложило своя непознатъ печатъ върху му. Отпуснатостъ, високомѣрие—черти непознати на селянитѣ. Цивилизация. Огледа той къщата отгукъ, оттамъ, слѣзе въ селото, пазари майстори за да я поправятъ и съ отмѣрени и бавни стѣпки се запъти къмъ роднинитѣ си, дето преди 15 години остави дъщеря си.

Следъ нѣколко дена къщичката поправиха и предишния ѝ стопанинъ се премѣсти съ дъщеря си въ нея. Нареккоха го Петко Американецъ. Влиянието на чуждитѣ земи не бѣше отнело словоохотливостта му. Дето и да седне: въ кръчмата или кафенето, веднага прѣстенъ отъ любопитни се стѣгаше около него и той разправяше. А предъ запаленото въображение на селянитѣ се низеха далечни и приказни градове, фабрики съ стѣнящъ вой на машини, пространни и необсегаеми поля, необитаеми и таинствени гори, плантации, срѣдъ които лѣцятъ бронзовитѣ гърбове на индийци и царствени рѣки, които извирайтъ отъ незнайни планини и сж дълги колкото човѣшки животъ. . .

Четири месеца изнизаха броеницата на своите дни. Лоши слухове плъзнаха по селото. Като отровни змии. Селяните започнаха да странятъ отъ Петка. Нѣма вече оня прѣстенъ отъ любопитни около него. Кждето сѣдне, околните мѣста бързо се изпразватъ и всѣки гледа да прекъсне подетия разговоръ и да се отдалечи. А слуховетѣ по-настойчиво се носятъ. Видѣла го Гена Колювица презъ оградата—гледалъ дъщеря си Цвѣта нѣкакъ си не като баща. Пъкъ и тя ето вече нѣколко месеци никжде не излиза. Все дома си стои. А хубава бѣше пустата му Цвѣта. Целеначе, лето се казва, я остави баща ѝ, когато замина; когато се върна — не единъ погледъ ергенски свѣтѣше въ копнежъ по нея.

По това време суша лѣгна надъ земята. Бѣше месецъ юлий. Селяните забравиха деня въ който бѣ валилъ дъждъ, тъй отдавна бѣ то. Изсѣхналата земя звѣнтѣше като медно блюдо отъ стъпките на добитѣка, а растенията, посърнали, умираха подъ палящия огънь на слънцето. „Отъ Бога наказание е“, казваха селяните, а въ очите на младите лумваше тайна умраза. Една сутринъ, когато слънцето впрѣгаше огнените си коне, за да трѣгне по небето, въ долния край на селото заудря тъпанъ. Ударитѣ разкъсаха още хладния и бодъръ утриненъ въздухъ и се забиха съ все сила въ отсрещния връхъ. Скоро се събра наоколо почти цѣлото село: мжже, жени, млади и стари и върху лицата на възрастните трептѣше нѣкаква закана, готова да се разрази въ жестока мѣсть. Слънцето подаде чело—огнено-кърваво, тъпана заудря по-често и настойчиво, звукътъ поведе следъ себе си, къмъ горния край на селото, тълпата. Тукъ-тамъ се чуваха откъслечни възгласи: „Посрами селото ни“. „Господъ ще накаже заради него всички ни“. „Суша ще ни изгори“. „На чедо сѣга ли се?“ И тежка закана надвисна отгоре и притисна и земя и хора. Тълпата пое баиря, стигна до кѣщата на Петко американеца и изведнажъ тия мирни селяни, сякашъ нѣкой мигомъ свали маската на смиреното имъ, се преобразиха въ една гнѣвна вълна; въ очите блиска кръвъ, ржцетѣ конвулсивно се свиха, а дълго сдържания и потисканъ въ гърдите на тълпата ревъ, избухна. Оградата и кѣщата врата изпращѣха, като сухи съчки, паднаха, и едно дълго рѣмжение, единъ вълчи вой, излетѣли отъ стотина гърла удариха по керемидите на кѣщата и отлетѣха къмъ небето. А долу, въ селото, като предъ пожаръ, зловѣщо лавнаха кучета. . .

Съ вързани на гърба ржце вървѣше Петко Американеца редомъ съ дъщеря си предъ тълпата, блѣскавъ, оплютъ и раздърпанъ. Едва забележимата съ око подутина подъ престилката на Цвѣта показваше, че единъ новъ животъ ще се роди, заченатъ въ противоестествено кръвосмѣшение. Закараха ги подъ селото. Единъ необузданъ кортежъ. Тамъ малката рѣкичка, която разсича селото на две, се разлива и пълни околните гьолове и трапища съ застояла вода. Въ тия локви искаха да окъпятъ грѣшните, за да удавятъ грѣха имъ (така казваха старите хора). Ще се смили тогава Господъ и ще прати Св. Илия да разлѣе буретата съ вода отъ небето и да окже земята. Стигнаха. Тълпата съ жадно любопит-

ство заобиколи локвитѣ. Мина мигъ; въ въздуха се мърнаха крака и ръце, търсѣщи безпомощно опора, описаха джга и плѣснаха въ водата. Тя погълна мигомъ робитѣ на грѣха. Между тълпата настѣпи раздвижване, таената болка и умраза намѣриха своето удовлетворение. Изъ водата се показаха главитѣ на хвърленитѣ, по лицата имъ се стичаше на ядички кална, застояла вода. Щѣха да ги пуснатъ да излѣзатъ отъ локвата.

Но. . . стана нѣщо непредвидено. Единъ хлапакъ подбуденъ може би отъ комичната гледка, извика: "ху-у" и хвърли камѣкъ въ водата. Чу се тѣпъ звукъ, плисна калъ. Това подеиствува като магически знакъ. За мигъ водата отрази превити гърбове и рѣце, които гнѣвно прехвърлятъ кални буци прѣстъ и търсятъ камѣни. Последва залпъ и блудницитѣ се скриха въ облакъ отъ калъ и мръсна вода. . .

Отъ кѣмъ селото се чу кѣнгежъ на конски подкови и бичоветѣ на нѣколко стражари свирнаха въ въздуха. Тълпата веднага се прѣсна. Въ локвитѣ, още топли, лежахъ тѣлата на убититѣ съ камѣни, а слѣнчевитѣ лѣчи замислено гледахъ златнитѣ букви, написани въ плувналата отгоре, мека мѣжка шапка: „Superior“.

София, 8 ноември 1930 год.

Паулина Станчева. Повеотъ.

На прага те изпращамъ и посрѣщамъ
въвъ часове опредѣлени всѣки день,
но връщашъ се за обѣдъ и вечеря
ти винаги невеселъ и сломенъ.

Безмълвенъ, побледнѣлъ и чуденъ,
като на чужда гледашъ ти на менъ
и на детето въ люлката заспало
не се усмихвашъ тихъ, развеселенъ.

Напразно се опитвамъ да узная
отъ що си тѣженъ и обиденъ ти, —
до тебъ седя покорна, мълчалива
и плахо крия тѣжнитѣ сълзи.

Азъ знамъ, че после ти ще ми разкажешъ,
като на майка своята печаль,
че устнитѣ ми ще цѣлувашъ даже,
забравилъ тъмната си жалъ.

Но радостниятъ лѣчъ ще бѣде кратъкъ,
утехата за нѣколко минути, часъ,
когато пакъ излизашъ — до вратата,
ще се сбогувашъ съ тихъ, угасналъ гласъ.

Стефанъ Станчевъ. Слънчева есенъ.

Борикитѣ сж стари — чета и препрочитамъ пръстенитѣ слънчеви,
а въ стжпкитѣ ми соченъ мѣхъ и хладина и росни стъркове.

Подъ едно необятно, бледосиньо небе прърхатъ весели звѣрове,
прърхатъ монитѣ зли вѣтрове, лишатъ монитѣ парове.

Ти си много далеко — тамъ отвѣдъ небесата, върхаритѣ,
а до менъ стжпва леко и ме следва зеления погледъ, знахарския.

Азъ вървя по листата увѣхли, по листата отъ морникъ попарени
и съмъ влюбенъ въ борикитѣ, въ хладината и въ глогинитѣ алени.

Моя свѣтъ—много страпенъ—отъ иглитѣ на обичъ и страстенъ дѣхъ,
въ него ти, въвъ зелено, любима, въ него ти — соченъ мѣхъ.

Пия въ морава утринь, пия въ дѣхава вечеръ ледна вода
отъ дълбокия изворъ на дълбоката влажна гора.

Нито жалъ ми сж хората, нито клетвитѣ спомнямъ си —
тукъ е тихо, потайно и мълвятъ игъщо скжпо тукъ клонитѣ.

И сълзи всѣки пръстенъ на борикитѣ въ есенята слънчева
и сълзи она погледъ — зеления — на зеленитѣ стъркове.

Никола Младеновъ. Умиращъ день.

Свѣтлината издѣхва въ море отъ камбаненъ звънъ. Слънцето мина
и изчезна въвъ златото на безпредѣлнитѣ ниви,
а на свода угасва, умира пожарътъ червенъ. Месечината, —
сякашъ пламъкъ отъ лоена свѣщъ, сякашъ ликъ на мъртвецъ, —
се усмихва.

Азъ съмъ тръгналъ по нечни стжпки изъ нашата топла земя
и разгърнахъ за монитѣ братя сърдцето си съ чиститѣ ласки,
но съсъ пристжнъ безгласенъ, съ невиджана нивга измама
тъмнината надъ менъ и надъ всичкитѣ слаби и силни израстна.

Като слѣпи и нѣми животни край пжтя покорно сж легнали
малки кжщи, колиби отъ вѣтеръ и буря разкривени
и отъ тѣхнитѣ рани — откъртена варъ отъ студениитѣ зидове —
тъмна сѣнка, умиращи день, като нѣкой прокаженъ избѣга.

Димитъръ Аджарски. Есенъ.

Тжжна есенъ жълти листи рони —
залюлѣла бавно призрачни крила,
вечъ тежнѣ, мокъръ, небосклона
и притиска сякашъ малкитѣ села.

Не се виждатъ вече пеперуди,
не отеква нигде сладкъ птичи гласъ,
отшумѣха цвѣтни изомруди,
колко сиво, колко тжжно е край насъ.

Есенникътъ — тоя жълтъ пустинникъ,
свири кобно вънъ край моя кжшенъ прагъ,
а въ душата бавно нѣщо стинъ
и припада тежкъ, безпредѣленъ мракъ.

Наши покойници.

Владимиръ Мусаковъ

Род. 26. X. 1887 г. — † 28. IX. 1916 г.

Falk. За нашия театъръ.

Днесъ театърътъ е недѣлима часть отъ духовната съкровищница на живота. Приобщилъ въ себе си проблемитъ на съвременността, той смѣло бележи вече своя пътъ къмъ бъдещето, когато ще се сбъдне напълно пророчеството му — да служи всецѣло на *красотата, истината и човѣщината*.

Отдавна и у насъ театъра се счита като една необходимостъ. Държава и общество съзнаватъ това и правятъ всичко възможно за неговото съществуване у преуспѣване.

Българскиятъ театъръ има свой завършенъ образъ, свой животъ, своя история. Пътътъ, изминатъ отъ „Турското кафене“ въ Шуменъ до дъсчената барака „Основа“ и отъ последната, до вели-

чествената сграда на Народния Театър, е една свѣтла страница въ културния ни животъ, е едно доказателство за самобитността на националния ни театъръ.

Гладъ, мизерия, несгоди — ето вѣчнитѣ съжитници на българския актьоръ. Но той превъзмогва всичко това и твърдо и неотклонно служи въ храма на Мелпомена, съ съзнанието за голѣмото дѣло, което върши.

Шуменъ — родното мѣсто на българския театъръ, нѣма това щастие да се радва на една постоянна професионална труппа, каквито иматъ по-вече отъ окръжнитѣ ни градове — нѣкои дори по-малки отъ града ни. И това ще отиде още за дълго благодарение общата незаинтересованостъ.

Отъ редица години сме свидетели на опити, които целятъ създаването на една постоянна любителска театрална група. Тоя, който познава и е следилъ живота ѝ, ще признае, че при сжществуващитѣ условия, това е единъ подвигъ присѣщъ само на идеалисти. Обаче, както въ морално, така и въ материално отношение липсва необходимата подкрепа на гражданство и отговорни фактори. Въпреки оскъжднитѣ условия, въпреки пренебрежението на голѣмата частъ отъ гражданството, въпреки злоезичието на провинциалната еснафска клюка и самомнителностъ, хората отъ мѣстния театъръ отъ нѣколко години сериозно сж се заели да пробиятъ тая ледена стена и си извоюватъ мѣсто за сжществуване.

Театърътъ не е обикновенъ любителски театъръ. Той вече има свой животъ, играе систематично, има въ него хора, които притежаватъ необходимата театрална култура и техника. — Съ какво се оправдава сжществуващото пренебрежение? „Майстори“, „Голѣмановъ“, „Смъртъта на палячо“, „Симеонъ“, „Подъ сѣнката на харема“, „Периферия“ и др. — които сме гледали на наша сцена, играни и поставени отъ наши хора — не сж ли ясно доказателство, че театъра ни може да създава ценности; има право на сжществуване?

И тая година съ „Албена“ и „Златната мина“ театъра започва своя новъ сезонъ. Това, което се даде и за което критиката тъй ласкаво се отзова, заслужава да бжде подкрепено отъ всички.

Време е да се обърне сериозно внимание на това начало, което ратува за духовния подеиъ на града ни.

Наложително е гражданството да подпомогне дѣлото на мѣстния театъръ, дѣло, което въ миналото Сава Доброплодни и Добри Войниковъ съ голѣмо себеотрицание сж започнали въ нашия градъ.

Лъчезаръ Станчевъ. Мартъ.

Срѣдъ топлия мартенски вѣтръ замаянъ отивамъ къмъ тебе.
Снѣгътъ се топи и замиратъ въвъ сладостна болка капчуцитѣ,
вървя и очаквамъ съсъ трепетъ на всички жгли да те срещна,
о, днеска разбрахъ, че съмъ могълъ и азъ да обичамъ безумно.

На мойто чело падатъ капки отвѣни отъ мокритѣ стрѣхи,
азъ бавно притварямъ очи и замирамъ въвъ твойта пригръдка,
нали твойтѣ устни сега се докосватъ до моитѣ клепки,
нали въвъ коситѣ ми впиташъ самата ти нѣжнитѣ прѣсти?

Отварямъ очи: нѣма никой. Изъ мократа мартенска улица
самичккъ вървя срещу вѣтъра. Кога ще пристигна при тебе?
Снѣгътъ се топи и умира, замаяно пѣятъ капчуцитѣ
и топлиятъ вѣтръ навѣва въ челото ми капки отъ стрѣхитѣ.

Презъ топлия мартенски вѣтръ замаянъ отивамъ къмъ тебе!

Изъ стихосбирката „Безшумни дни“.

Симеонъ Мариновъ. Минало.

Върви и като гължбъ кротко вѣтъра
предъ менъ люлѣе топлиитѣ жита,
едвамъ на западъ слънцето приведено
се влива въ пламналитѣ небеса.

Оттукъ те виждамъ: жънешъ ти приведена
срѣдъ падашитѣ бързо класове,
жътварко моя, ненагледна, медена,
деньтъ трепти, деньтъ е въ тебъ влюбенъ.

Но ти не виждашъ. Киматъ ми цвѣтенцата
и пѣятъ кротки, весели шурци
и пѣятъ даже малкитѣ растения.
А като лѣстра птица — тамъ си ти.

Вървие двама съ вѣтъра къмъ слънцето,
люлѣятъ се узрѣлитѣ жита;
това бѣ нѣкога; сега — посърнала
лежи предъ мене мъртвата земя.

И като звѣръ настървенъ вие вѣтъра
и слънцето уплашено лети —
жътварко моя, ненагледна, медена,
азъ пакъ съмъ тукъ, но де си, де си ти?

Симеонъ Русакиевъ. 1. Скрѣбъ.

Le seul bien que me reste au monde
est d'avoir quelque foi pleurê.

A. de Musset.

Тегнатъ уморени монтѣ клепачи,
трѣпне въ изнемога моята душа.
О, не знае никой, колко ми се плаче,
какъ не мога съ нищо да се утѣша.

Предчувствие смѣтно безспиръ ме терзае,
чакамъ неизбежно нѣкакъвъ разгромъ,
но не искамъ никой мойта скрѣбъ да знае
и саминъ да плача искамъ въ моя домъ.

Нощъ припада бавно за скрѣбъ и кошмари
чувамъ странни стѣпки въ мрака на нощта
иде пакъ — познавамъ — гостенката стара
иде пакъ при мене — иде тя — скрѣбта! . .

2. Нанда.

Притѣмнѣха вече ясниѣ простори
и есенъ бездушна отпусна криле —
въвъ моята хижа азъ унивамъ моренъ
съсъ тѣга безкрайна въ разбито сърце . . .

Пѣятъ късни птици своята сетня пѣсенъ
и вихърътъ рони златниѣ листа,
надвисна прокобно вечъ свода небесенъ,
забуленъ въвъ гѣста, матова мъгла . . .

Въвъ мене възпламва една люта жажда,
за ясни простори и за свѣтлинѣ
и въ душа ми морна мълкомъ се обажда
споменътъ за мойѣ отминали дни . . .

Споменътъ за мойта отлетѣла пролѣтъ
и за мойто свѣтло, весело преди,
когато душа ми въ своя детски полетъ
бѣше пълна съ радостъ и много мечти . . .

Тука азъ самичкъ унивамъ затворенъ
срѣдъ тия студени и голи стени —
и често сънувамъ небесни простори
и жадувамъ много, много свѣтлинѣ . . .

ТЕАТЪРЪ

С. Мариновъ. 1. Албена.

Градскиятъ театъръ откри свой сезонъ съ драмата на Йор. Йовкова — „Албена“. Добра традиция е да се почва най-напредъ съ българското. Лошото е това, че миналата година е имало разцепление между театралнитѣ сили, въ резултатъ на което нѣкои отъ артиститѣ сега не участвуватъ въ спектаклитѣ. Не знаемъ добре причинитѣ, но мислимъ, че всѣко разцепление е въ ошѣрбъ на театралното дѣло, още по-вече въ провинцията, където силитѣ сж по-малко, възможноститѣ за работа — по ограничени. Все-пакъ, това, което се изнесе, е задоволително. Разпредѣлението на ролитѣ е добро. Ж. Димитрова — Тодорова, въ ролята на Албена, даде доста свободна игра. Р. Радевъ е тъкмо подходящъ за ролята на Сенебирски. Г. Чолаковъ въ ролята на Куцари успѣ да представи типътъ на воденичаря, психологически вѣрно. Заслужаватъ отбелязване още: Б. Антоновъ (дѣдо Власю) Ст. Чолаковъ (Хаджи Андрей) г-жа Кулева (Мариница) Зелковъ, Кюлюровъ, Кулевъ и др. „Албена“ по-жъна истински успѣхъ.

2. Златната мина.

Следъ „Албена“ и „Женитба съ препятствия“ градския театъръ представи комедията „Златната мина“ отъ Ст. Л. Костовъ. Неволно се налага едно сравнение съ играта на артиститѣ въ „Албена“. Докато въ „Албена“ нѣкои отъ артиститѣ дадоха почти безукорна игра, въ „Златната мина“ се чувствуваше недостатъчното вживѣване на нѣкои отъ артиститѣ въ своитѣ роли. Централната роля — Хаджиевъ (К. Жековъ) бѣ схваната добре. Непринудениятъ възторгъ предъ „мината“ — увлечение, свойствено на найвѣнъ човѣкъ, който бързо се увлича, се предаде живо, естествено. Намѣста възторгътъ предъ съкровището трѣбваше да се засили. Ж. Д. Тодорова сполучливо представи типътъ на довѣрчивата съпруга, заслѣпена отъ мисълта за богатството и накрая — горчиво разочарована. Любеновъ (Р. Радевъ) е влѣзълъ напълно въ ролята си на искренъ, срамежливъ и честенъ любовникъ, чието сърдце е открито и щедро — когато идва момента да спаси положението на заслѣпенитѣ златотърсачи Хаджиеви. Дъщерята (В. Кандиларова) отначало (1 д.) излѣзе съ изкуствена игра — едва по-сетне навлѣзе въ ролята си. Би могло да се даде по-вече, Ангелиева (Р. Пенчева) сжщо тика би могла да даде по-вече, макаръ и въ дебютна игра. Можеше да се внесе оживление. Такова внесе на сцената П. Кулева.

Ролята на съдружника бѣбривецъ (Д. Стратея) на мѣста пресилена, се изнесе доста сполучливо.

Емилъ Георгиевъ. Змейова сватба.

Ученическото литературно д-во „Василъ Друмевъ“ при мъжката гимназия представи съ неочакванъ успѣхъ битовата драма „Змейова сватба“ отъ П. Ю. Тодоровъ. Имайки предъ видъ при какви условия сж заставени да работятъ ученическитѣ театрални трупы, това което създадохъ младитѣ артисти, бѣше задоволително. Умѣлото ржководство на учителя г. Б. Къичевъ бѣ повече отъ похвално.

Р. Габровски (Змеятъ) представи добре образа на Змея.

Ел. Петрова, съ своята естествена игра, подчерта наивността и скромността на селската хубавица Цена. Звучната ѣ пѣсенъ (сediaнката), свободнитѣ движения и на мѣста доста силнитѣ и прочувствени вживявания въ ролята, заслужаватъ похвала. Стоилъ (Ал. Георгиевъ), Любенъ (Г. Димитровъ), Стаменъ (Вл. Велевъ)—братята на Цена—играха сравнително добре. Единиятъ отъ тѣхъ, Велевъ, изнесе много вѣрно типътъ на брата, който вѣчно бди надъ естра си, който я убива отъ престрателно пазене. Интересна игра дадохъ: Б. Христова (Марта Билиарката) която влагаше разбиране въ ролята си и малкото козарче (Г. Кумбилиевъ).

Нека отбележимъ, че шуменската, публика винаги отзивчива, би трѣбвало и сега още по-добре да посети „Змейова сватба“. Нека не се забравя, че въ младитѣ е залогътъ за бъдещето.

РЕЦЕНЗИИ.

Нодѣлко Месечковъ. Първа жътва-разкази.

Новата, спретнато издадена книга на Н. М. съдъжа осемъ малки разказа. И всичкитѣ на любовни мотиви. Всичкитѣ герои въ разказитѣ горятъ отъ младенчески жаръ, или тжжатъ по изгубена любовъ. Гждуларътъ (въ едноименния разказъ) чинто животъ е свързанъ съ пѣсенъта и съ хубавата Златана, и който умира, заедно съ гждулката; Горанъ, който убива тая, която не иска да му пристане („Горанъ“) Стариятъ непознатъ, който разказва трогателната си история и плаче надъ кесийката, въ която пази единъ поѣхналъ божуръ („Подъ стария джбъ“) Слѣпото момче, което умира съ усмивка на уста, слушайки приказката на учителката, сякашъ загледано въ златиститѣ коси и синитѣ очи на разказвачката („Матейко“) и т. н. Мотивитѣ даватъ това преимущество на разказитѣ, че последнитѣ се четатъ леко и съ увлечение. Най-добритѣ разкази сж: „Матейко“, и „Подъ стария джбъ“. Интересни сж: „Рибари“, „Юрфета“ и др. Би трѣбвало да има разкази и на други мотиви. Сжщо така, нужно е и едно по-голѣмо психологично вдълбочаване. Малкиятъ разказъ още не е добре овладянъ отъ нашитѣ писатели. Началото на Месечкова е добро. Добре би било, ако разказитѣ бѣха по-стѣгнати. Или по-разширени, по-изживѣни, но и съ по-добра психологическа мотивировка.

Стоманъ Бетонъ. Предиизгрѣвъ-стихотворения.

Малката книга на С. Б. е гласъ на единъ отъ тълпата, вика на човѣкъ, който очаква изгрѣвъ. Въ нея нѣма изящна стихотворна речъ—по скоро това е стихопроза, въ която тукъ-тамъ проблѣсватъ поетични елементи... а сълзитѣ на сестритѣ ми--(извори кристални—трѣбва да пресуша). Личи искреността на автора. Съ по-вече усилия, можеби Стоманъ Бетонъ ще постигне това, за което сега само загатва името му. . .

С. Мариновъ.

Лжчез. Станчевъ. Безшумни дни—стихотворения.

„Безшумни дни“ е първата стихосбирка на Лжчазаръ Станчевъ. Тя съдържа около 30—40 стихотворения, въ които младиятъ поетъ разказва за своята мжка, за своята любовъ и за своитѣ тихи „безшумни дни“.

Всички стихотворения въ нея сж облѣхани отъ една искрена и пленителна нѣжностъ. Въ всѣко едно отъ тѣхъ, се чувствува жаждата на поета да заживѣе новъ, свѣтълъ животъ:

„ . . . вървя, забравилъ родната страна,
и неспокойно другъ животъ сънувамъ.

(Жажда)

„вървя и въ сърцето се подига
неутолима жажда за просторъ“

(Бѣгство)

Л. Станчевъ е склоненъ повече да мисли, отколкото да дава просторъ на своитѣ чувства. Това, може би, е заето отъ Атанасъ Далчевъ, чието влияние е отразено твърде чувствително върху него. Все пакъ, въ известни моменти Л. Ст. е успѣлъ да се освободи отъ това влияние и да ни даде пѣсни като: „Вървя по тѣсната пжтека“, „Мартъ“ и др., които сж едни отъ най-хубавитѣ му работи въ сбирката.

Добре би било, Л. Ст. да ни поднася повече такива работи, да се освободи отъ чуждото влияние и да трѣгне по свой, оригиналенъ и самостоенъ пжтъ.

Петъръ Кънчевъ

Хроника.

Писателът Иванъ Буюклийски, членъ на литерат. заплата „Хиперионъ“ ще чете наскоро въ града ни сказки за живота и миросъзерцанието на Достоевски.

На 1 Декемврий група писатели устройха литературно четене на свои произведения, съ участието и на Н. Вульпе, бившъ артистъ отъ Народния Театъръ. Участваха: Атанасъ Далчевъ, Светославъ Минковъ, Димитъръ Пантелеевъ, Панчо Михайловъ и Иванъ Буюклийски.

Библиотека „Угари“. Въ началото на идната (1931) год. при спис. „Угари“ се урежда едноименна библиотека. Ще сътрудничатъ предимно провинциални писатели.

Редакцията на „Угари“ кани всички, предимно млади, творци за сътрудници. Списанието преследва чисто литературни цели.

Получени сж въ редакцията много ръкописи. Удобреният ще се помѣстватъ последователно. Апелираме къмъ всички, които ценятъ дѣлото на „Угари“ да подкрепятъ списанието, като запишатъ поне по 2—3 абоната. Спис. ще излиза всѣки месецъ, освенъ юлий и августъ.

Абонаментътъ на „Угари“ е 40 лв. предплатени. Всичко да се изпраща до редактора—ул. „Л. Каравеловъ“, № 960—Шуменъ.

Получиха се въ редакцията:

Парижъ—стихосбирка отъ Атанасъ Далчевъ. София, 1930 г. ц. 10 лв.

Далини—стихосбирка отъ Александъръ Земни, 1930, ц. 20 л.

Безшумни дни—стихосбирка отъ Лжчезаръ Станчевъ, София, 1930, ц. 10 лв.

Предизгрѣвъ — стихосбирка отъ Стоманъ Бетонъ — София, 1930, ц. 5 лв. Доставка се отъ книж. Екзархъ Йосифъ, ул. „Нишка“ — София.

Първа жѣтва—първа книга разкази отъ Недѣлко Месечковъ, Бургасъ, 1930 г.

Лесове — стихосбирка отъ Иванъ Буюклийски — Литературна задруга „Хиперионъ“ — София, ц. 10 лв.

Мостъ бр. 5, 6, 7 — двуседмичникъ за изкуство и култура. Дойренци, Ловешко. Редактира комитетъ.

Свѣтлоструй бр. 1, 2, год. III. Редакторъ: Димитъръ Добревъ, Щръклево, Русенско.

Сѣячъ год. III бр. 2, 3. Редакторъ: Борисъ Пашевъ. Двуседмичникъ за народна литература и аграризъмъ. Ул. „Виница“ 11. (Подуене) София. Абон. 30 лв.

Ученически подеи — кн. 1, год. VII. I мжжка гимназия. София. Редактиратъ ученици.

Бюлетинъ № 10 къмъ брой 8 на спис. *Женитба*.

Нашата ученическа мисълъ кн. 2 год. I. Свищовъ. Месечно ученическо спис. за литературни творби на прогимназиялни ученици. Аб. 30 лв. Редакторъ: Ив. Георгиевъ.

ШУМЕНСКА БИБЛИОТЕКА-ШУМЕН

Следниятъ двоенъ (3 и 4 брой) на **»Угари«** ще излѣзе къмъ края на месецъ януарий, 1931 год.

Абонаментътъ на »Угари« е 40 лв. предплатени. Всичко да се изпраща до редактора — ул. „Л. Каравеловъ“, № 960 — *Шуменъ*.

Цена 5 лева.

Печатница Любомиръ Търговски — Шуменъ.